

Yksityisten toimijoiden yhteiskuntavastuu julkisessa palvelutuotannossa

Yksityinen hoiva
22.10.2019

Vappu Okkeri
Johtava lakimies
Tehy ry, Edunvalvonta

Tehy ry, edunvalvonta 1

Yksityisen hoivan todellisuus ja hoivakohu Suomessa

- Yksityinen sosiaalipalveluala on laajentunut kuntien kilpailuttaessa ja ulkoistaessa palveluja.
- Kilpailutuksessa epäterveitä piirteitä: kunnat tavoittelevat säästöjä ja yksityiset toimijat sitoutuvat entistä halvempiin sopimuksiin.
- Hoivakohu Suomessa puhkesi tammi-helmikuun taitteessa 2019
- Epäkohdat koskevat laajasti yksityisiä hoivajättejä: Esperri, Attendo ja Mehiläinen, myös pienemmillä toimijoilla epäkohtia.
- Myönteistä, että kohun alettua hoivajätit (Esperri, Attendo, Mehiläinen) ovat viimein kuunnelleet ammattiyhdistysliikkeen ja työntekijöiden huolia. Parannuksiin on ryhdytty -> aikaista arvioida vaikutuksia.
- Hallituksen esitysluonnos vanhuspalvelulain ensimmäisen vaiheen uudistamisesta on valmistunut.

Tehy ry, edunvalvonta 2

Yritysten tekemät säästöpäätökset

Päätökset lisäävät vakituisen henkilökunnan kiirettä, yksintyöskentelyä vuorojen taitteessa, heikentävät hoidon laatua ja lisäävät vaaratilanteita.

1. Sijaisia ei aina hankita a) tilapäiseen tarpeeseen b) pidempiaikaisiin poissaoloihin. Palkataan osa-aikaisia tuntityöntekijöitä, vaikka tarve olisi kokoaikaisille työntekijöille.
2. Kun sijainen hankitaan, tekee sijainen / tuntityöntekijä lyhyitä työvuoroja eli esim. 5-7 tunnin työpäiviä.
3. Viikonloppuisin kaikkien työvuorot ovat lyhyempiä.

Yritysten tekemät säästöpäätökset

4. Avustavaa henkilöstöä vähennetty.
  - Koulutetun hoitohenkilöstön aikaa menee siivoamiseen, pyykkihuoltoon, ruoanvalmistukseen.
5. Yksikön päällikön tekemät työvuoroluettelot hyväksytetään aluejohdossa/palvelupäälliköllä.
  - Tyypillistä on, että ylempi taso organisaatiossa vaatii tuntien vähentämistä. Eivät pysty arvioimaan asukkaiden hoitoisuuden tarvetta, talous ohjaa päätöksiä.
6. Työvuoroluetteloissa on virheitä:
  - merkitty hallinnossa työskentelevien ihmisten nimiä.
  - merkitty sijaisia, joilta ei ole kysytty suostumusta työvuoroon.
  - entisten työntekijöiden nimiä tai esim. sijainen 1, sijainen 2.

Yritysten tekemät säästöpäätökset

7. Säästöpäätökset vaikuttavat myös saattohoitoon.
  - Palvelusopimuksissa ei välttämättä ole huomioitu saattohoitotilanteita. Näin ollen saattohoitoa ei ole mahdollista toteuttaa laadukkaasti. Saattohoitotilanteisiin ei saada lisää henkilöstöä. Potilas lääkitään, mutta jää yksin.
8. Hoidon laadun tarvetta eli asukkaiden hoitoisuuden lisääntymistä ei huomioida hoitajamitoituksessa.
9. Työehtosopimuksen ylityömääräyksiä kierretään → ylityöt vaaditaan tasoittamaan saman työaikajakson aikana.
10. Aluejohto vaatii yksikön johtajalta tiukkaa kulukuria.

Tehyn ratkaisuehdotukset yksityisen sosiaalipalvelualan epäkohtien korjaamiseksi

1. Henkilöstömitoitus kirjattava lakiin.
  - Henkilöstömitoitus tehostetussa palveluasumisessa nostettava nykyisestä minimimitoituksesta 0,5 lukuun 0,7.
  - Henkilöstömitoitukseen tulee laskea vain toteutuneet työtunnit, jotka kohdistuvat välittömään hoitotyöhön. Toimintayksikön asiakasrakenteen ja asiakkaiden hoitoisuuden tulee määrittää se, milloin yksikköön tulee soveltaa korkeampaa henkilöstömitoitusta.
2. Välillinen tukipalvelutyö, kuten siivous, ruokahuolto, pyykkihuolto ja kiinteistöhuolto, tulee erottaa asiakastyötä tekevien työstä. Näihin tehtäviin pitää varata riittävästi muuta henkilöstöä.
3. Valvontaa tehostettava ja rikkeet sanktioitava.
  - Omavalvonta ei toimi → lakiin tuntuvat sanktiot laiminlyönneistä.
  - Ostajat eivät valvo ostamiensa palveluiden laatua riittävästi → lakiin tuntuvat sanktiot laiminlyönneistä.
  - Kuntien ja palvelunostajien on kannettava vastuu hintakilpailusta → Kilpailutuksissa on painotettava palvelujen laatua.

Tehyn ratkaisuehdotukset yksityisen sosiaalipalvelualan epäkohtien korjaamiseksi

4. Tehy vaatii selvitettäväksi tulisiko vanhuspalvelulakiin lisätä rajoitus voitontavoittelusta tai voiton jakamisesta.
  - Vanhuspalvelulaki takaa kattavan ja laadukkaan hoidon iäkkäille, jonka kunnat ovat velvollisia järjestämään. Lain periaatteet ja käytännöt eivät käytännössä toteudu.
  - Suomen PL 19.1 § takaa jokaiselle riittävän huolenpidon. PL 19.3 velvoittaa julkisen vallan turvaamaan jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut sekä edistämään väestön terveyttä. Julkisella vallalla on perustuslain 22 §:ssä säädetty velvollisuus turvata perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen.
  - Perusopetuslaki 7.2 §:n mukaan opetusta voi järjestää rekisteröity yhteisö tai säätiö, mutta opetusta ei saa järjestää taloudellisen voiton takia.

Tehyn ratkaisuehdotukset yksityisen sosiaalipalvelualan epäkohtien korjaamiseksi

5. Anonyymi ilmoitusjärjestelmä yrityksen sisällä → henkilöstöllä on mahdollisuus reagoida puutteisiin toiminnassa omaa asemaansa vaarantamatta.
6. Käytössä tulee olla kansallinen palvelutarpeen ja toimintakyvyn arviointimenetelmä, jonka perusteella henkilöstön määrä ja osaaminen kohdennetaan.
7. Toimintayksikössä täytyy olla riittävästi sairaanhoitajatyövoimaa käytössä.
5. Saattohoito vaatii riittävästi osaavaa, koulutettua hoitohenkilöstöä.
6. Kuntoutuksen osaaminen ja resurssit on turvattava. Kuntoutushenkilöstön eli esimerkiksi fysioterapeuttien työpanosta on oltava riittävästi käytössä.
7. Henkilöstön työhyvinvoinnista, työterveydestä ja työturvallisuudesta on huolehdittava. Henkilöstöä on kuunneltava ja epäkohtiin on puututtava.
8. Henkilöstön oikeus hyvään johtamiseen on turvattava.

Yksityisen sosiaalipalvelualan työehtosopimuksen taso

- Yksityisen sosiaalipalvelualan palkkataso on huomattavasti matalampi kuin kuntien sosiaalipuolen palkkataso. Lähihoitajilla palkkaeroa on n. 150-200 euroa, sairaanhoitajilla 300 euroa ja esimiestasolla 400 euroa.
  - Palkkataso osaltaan aiheuttaa rekrytointivaikeuksia
- Yksityisen sosiaalipalvelualan työehtosopimuksen vuosilomat ovat heikommät kuin kunnallisessa yleisessä virka- ja työehtosopimuksessa KVTES:ssä.
- Perusteetonta kilpailuetua yksityisille toimijoille.